

Třídící znak							
1	1	2	0	2	5	1	0

OPATŘENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
Č. 12 ZE DNE 11. PROSINCE 2002

K VNITŘNÍMU ŘÍDICÍMU A KONTROLNÍMU SYSTÉMU BANKY

Česká národní banka podle § 15 s přihlédnutím k § 12 odst. 1 a § 8 odst. 6 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 24 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

ČÁST PRVNÍ Úvodní ustanovení

§ 1 Účel opatření

- 1) Účelem tohoto opatření je vymezení základních požadavků na účinný a efektivní vnitřní řídicí a kontrolní systém banky.
- 2) Požadavky stanovené tímto opatřením naplňuje banka s ohledem na svou velikost a způsob řízení, typ, povahu a složitost činností, které vykonává.
- 3) Tímto opatřením se přiměřeně řídí i pobočky zahraničních bank.

§ 2 Definice pojmů

Pro účely tohoto opatření se rozumí:

- 1) řízením rizik identifikace, měření nebo vyhodnocování, sledování a případné přijímání opatření vedoucích k omezení podstupovaných rizik,
- 2) celkovou strategií představenstvem schválený soubor dokumentů, který obsahuje hlavní cíle a strategická rozhodnutí v jednotlivých oblastech činnosti banky,
- 3) informačním systémem získávání, zpracování, přenos, sdílení a uchovávání informací, a to i v elektronické formě,
- 4) pracovníkem fyzická osoba, která vykonává v bance činnosti na základě pracovní nebo jiné smlouvy,
- 5) vrcholovým vedením pracovníci přímo podřízení představenstvu s výjimkou vedoucího útvaru interního auditu.

§ 3 Obecné požadavky

- 1) Banka vytvoří a udržuje účinný a efektivní vnitřní řídicí a kontrolní systém, který je zejména tvořen těmito prvky a vazbami mezi nimi:
 - a) kontrolní a řídicí orgány a kontrolní prostředí (§ 4),
 - b) řízení rizik (§ 5),
 - c) kontrolní činnosti a oddělení neslučitelných funkcí (§ 6),
 - d) informační systém a komunikace (§ 7),
 - e) sledování a vyhodnocování účinnosti a efektivnosti vnitřního řídicího a kontrolního systému a náprava nedostatků (§ 8).
- 2) Vnitřní řídicí a kontrolní systém musí zajistit tyto cíle:
 - a) provádění činnosti banky v souladu s celkovou strategií banky při optimálním vynaložení nákladů,
 - b) aktuálnost, spolehlivost a ucelenost informací používaných bankou pro rozhodovací procesy a poskytovaných bankou třetím stranám,
 - c) soulad činností banky s příslušnými zákony a předpisy.
- 3) Vnitřní řídicí a kontrolní systém musí zahrnovat všechny činnosti a organizační složky banky.
- 4) Požadavky na vnitřní řídicí a kontrolní systém stanovené tímto opatřením upraví banka ve své předpisové základně.
- 5) Veškeré rozhodovací procesy a kontrolní činnosti musí být zpětně rekonstruovatelné (vysledovatelné), musí existovat tzv. auditní stopa. K naplnění tohoto požadavku banka vytvoří odpovídající systém archivace dokumentů a dat.

§ 4

Kontrolní a řídicí orgány a kontrolní prostředí

- 1) Dozorčí rada dohlíží na účinnost a efektivnost vnitřního řídicího a kontrolního systému banky jako celku a nejméně jednou ročně je vyhodnocuje.
- 2) Dozorčí rada se podílí na směřování, plánování a vyhodnocování činnosti interního auditu. Dozorčí rada k naplnění uvedených požadavků zvaží zřízení výboru pro audit, jehož členové jsou nezávislí na veškerých výkonných činnostech banky, a vymezí jeho postavení a předmět činnosti.
- 3) Dozorčí rada stanoví zásady odměňování členů představenstva a vedoucího interního auditu, pokud toto není v pravomoci valné hromady.
- 4) Představenstvo zodpovídá za stanovení, schvalování a periodické vyhodnocování celkové strategie banky.
- 5) Představenstvo zodpovídá za vytvoření, udržování a vyhodnocování účinného a efektivního vnitřního řídicího a kontrolního systému banky.

- 6) Představenstvo zodpovídá za schválení funkční organizační struktury, která mimo jiné jasně vymezuje odpovědnosti a pravomoci a umožňuje efektivní komunikaci na všech úrovních banky. Představenstvo zodpovídá za pravidelné vyhodnocování funkčnosti organizační struktury.
- 7) Představenstvo zodpovídá za stanovení zásad personální a mzdové politiky. Součástí těchto zásad je též požadavek, aby veškeré činnosti prováděli kvalifikovaní pracovníci s odpovídajícími schopnostmi a zkušenostmi, a požadavek na soustavné vzdělávání a prohlubování kvalifikace pracovníků.
- 8) Představenstvo zodpovídá za soustavné prosazování vysoké úrovně etiky a mravní integrity pracovníků banky. K tomuto účelu stanoví pravidla, která jednoznačně formulují etické principy a předpokládané modely správného etického chování a jednání pracovníků banky. Dále představenstvo zajistí, aby všichni pracovníci banky rozuměli své úloze ve vnitřním řídicím a kontrolním systému a aktivně se do tohoto systému zapojili.
- 9) Představenstvo zřídí útvar interního auditu a vymezí jeho statut a předmět činnosti, včetně personálního a technického vybavení.
- 10) Představenstvo s vrcholovým vedením pravidelně jedná o záležitostech, které se týkají účinnosti vnitřního řídicího a kontrolního systému, a včas vyhodnocuje pravidelné zprávy i mimořádná zjištění, která jsou předkládána vrcholovým vedením, interními a externími auditory a orgány bankovního dohledu. Na základě těchto vyhodnocení přijímá představenstvo přiměřená opatření, která jsou realizována bez zbytečného odkladu.
- 11) Vrcholové vedení zodpovídá za realizaci celkové strategie banky schválené představenstvem, za udržování funkční a efektivní organizační struktury, včetně jednoznačného vymezení odpovědností a pravomocí, a za vytvoření a udržování účinného a efektivního informačního systému.
- 12) Vrcholové vedení zajistí, aby byly uplatňovány takové postupy řízení, které vedou k zamezení nežádoucích činností, kterými zejména jsou upřednostňování krátkodobých výsledků a cílů, které nejsou v souladu s naplňováním celkové strategie banky, systém odměňování, který je nepřiměřeně závislý na krátkodobém výkonu, nebo jiné postupy, které umožňují zneužití zdrojů nebo zakrývání nedostatků.

§ 5

Řízení rizik

- 1) Vnitřní řídicí a kontrolní systém banky musí být nastaven tak, aby umožňoval řízení rizik podstupovaných bankou.
- 2) Proces identifikace rizik musí být zajištěn u všech činností a na všech organizačních úrovních banky a musí umožňovat odhalování nových, dosud neidentifikovaných rizik.
- 3) Postupy pro řízení rizik musí být zpracovány tak, aby zajišťovaly soustavnost procesu řízení rizik.

4) Proces řízení rizik musí zohlednit vnitřní a vnější faktory, měřitelné a neměřitelné aspekty rizik a reálné možnosti jejich řízení. Součástí procesu řízení rizik je porovnání nákladů a výnosů vyplývajících z řízení rizik s náklady a výnosy, které vyplývají z neřízení těchto rizik.

§ 6

Kontrolní činnosti a oddělení neslučitelných funkcí

1) Kontrolní činnosti musí být nedílnou součástí každodenní činnosti banky. Kontrolní činnosti musí zejména zahrnovat:

- a) kontrolu po linii řízení,
- b) přiměřené kontrolní mechanismy pro jednotlivé procesy v bance¹⁾,
- c) fyzickou kontrolu²⁾.

2) Banka vytvoří postupy pro kontrolní činnost na všech organizačních a řídicích úrovních. Prověřování dodržování stanovených postupů a jejich dostatečnost musí být prováděna pravidelně.

3) Oddělení neslučitelných funkcí znamená, že útvarům, pracovníkům a jednotlivým výborům banky musí být přidělovány odpovědnosti a pravomoci tak, aby bylo v nejvyšší možné míře zamezeno vzniku možného konfliktu zájmů. Oblasti, kde existuje možnost vzniku konfliktu zájmů, musí být včas identifikovány. Postupy banky jsou stanoveny tak, aby omezily možnosti konfliktu zájmů. Oblasti konfliktu zájmů jsou předmětem průběžného nezávislého sledování.

§ 7

Informační systém a komunikace

1) Banka zajistí, aby dozorčí rada, výbor pro audit, pokud je zřízen, představenstvo a příslušní pracovníci měli pro své rozhodování k dispozici informace, které jsou relevantní, aktuální, spolehlivé a ucelené.

2) Informační systém banky je vytvořen tak, aby bylo zajištěno, že všichni pracovníci jsou seznámeni se všemi důležitými postupy, které mají vliv na jejich odpovědnosti a pravomoci. Zároveň banka vytvoří předpoklady, aby všichni pracovníci těmto postupům rozuměli a řídili se jimi.

3) Informační systémy používané bankou musí pokrýt všechny její činnosti. Tyto systémy, včetně těch, které uchovávají a využívají data v elektronické formě, musí být bezpečné

¹⁾ Např. kontrola dodržování limitů, kontrola schvalování a autorizace transakcí nad stanovené limity, kontrola průběhu transakcí a činností, ověřování detailů transakcí a výstupu modelů řízení rizik používaných bankou, pravidelná rekondiliace (kontrola souladu údajů).

²⁾ Fyzická kontrola se zaměřuje na omezení přístupu k hmotnému majetku, cenným papírům a jiným finančním aktivům a na pravidelné inventury majetku.

a dostatečným způsobem zajištěné proti selhání. Banka zároveň vytvoří plány pro případ mimořádných situací a havarijních stavů. Tyto plány jsou pravidelně testovány tak, aby byla zajištěna jejich funkčnost. Všechny příslušné osoby musí být s plány seznámeny a musí být schopny je okamžitě aplikovat.

4) Používané informační systémy jsou pravidelně nezávisle prověřovány.

§ 8

Sledování a vyhodnocování účinnosti a efektivnosti vnitřního řídicího a kontrolního systému a náprava nedostatků

1) Sledování a vyhodnocování účinnosti a efektivnosti vnitřního řídicího a kontrolního systému musí být prováděno průběžně na všech řídicích úrovních a útvarem interního auditu. Tento proces musí být součástí každodenní činnosti banky.

2) Nedostatky vnitřního řídicího a kontrolního systému odhalené po řídicí linii, útvarem interního auditu, na základě jiné kontroly či jiným způsobem, musí být včas oznámeny příslušné úrovni vedení banky a urychleně řešeny. Závažné nedostatky vnitřního řídicího a kontrolního systému musí být oznámeny představenstvu, dozorčí radě a výboru pro audit, pokud je zřízen.

3) Útvar interního auditu musí vykonávat svou činnost nezávisle na veškerých výkonných činnostech banky. Jmenování a odvolání vedoucího útvaru interního auditu je možné pouze po předchozím souhlasu dozorčí rady banky. Interní audit musí mít zajištěn přístup ke všem dokumentům banky. Interní audit musí pravidelně informovat o svých zjištěních dozorčí radu a výbor pro audit, pokud je zřízen.

4) Systém odhalování nedostatků vnitřního řídicího a kontrolního systému musí být nastaven tak, aby umožňoval jejich včasnou nápravu. Účinnost přijatých nápravných opatření musí být následně ověřována.

ČÁST DRUHÁ

Závěrečná ustanovení

§ 9

Přechodná ustanovení

Pokud v souvislosti s tímto opatřením bude nutné vydat nebo změnit vnitřní předpisy banky nebo jiné dokumenty banky, které vyžadují schválení valnou hromadou banky, učiní tak banka nejpozději do 6 měsíců ode dne účinnosti tohoto opatření.

§ 10
Účinnost

Toto opatření nabývá účinnosti dnem 1. července 2003.

Guvernér
doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc. v.r.

Sekce bankovní regulace
Odpovědný zaměstnanec:
Ing. Snížková, tel. 224 412 117

